

Szkoła Podstawowa nr 45 im. Pauli Montal Sióstr Pijarek

Wymagania edukacyjne

kl. 8

rok szkolny 2022/2023

Spis treści

Biologia (nauczyciel: Anna Pedrycz)	1
Chemia (nauczyciel: Anna Pedrycz).....	3
Fizyka (nauczyciel: Jarosław Ozga).....	5
Geografia (nauczyciel: Wioleta Micherda).....	5
Historia (nauczyciel: s. Katarzyna Śledź)	6
Informatyka (nauczyciel: Jarosław Nowakowski)	8
Język angielski (nauczyciel: Agnieszka Roszczak).....	13
Język niemiecki (nauczyciel: Dorota Kulig).....	16
Język polski (nauczyciel: Monika Rutkowska-Urbańczyk).....	21
Matematyka (Aneta Stojek)	45
Religia (nauczyciel: s. Joanna Jurga Sch.P)	46
Wychowanie fizyczne (nauczyciel: Ewelina Kołodziej)	49
Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z wszystkich przedmiotów.....	53

Biologia (nauczyciel: Anna Pedrycz)

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z BIOLOGII:

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej.

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeżeli:

- opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej w stopniu umożliwiającym kontynuowanie dalszego kształcenia,
- udziela odpowiedzi na pytania o niskim stopniu trudności, posługując się elementarną terminologią biologiczną,
- częściowo rozumie pojęcia i określa je przy pomocy naprowadzających pytań ze strony nauczyciela,
- posiada umiejętność odtwórczych ocen dokonywanych przy pomocy nauczyciela,
- odczytuje z częściowym zrozumieniem teksty w podręczniku i interpretuje je przy pomocy nauczyciela,
- potrafi opisać budowę DNA, podając niewielką ilość szczegółów,
- w ograniczonym stopniu charakteryzuje prawa dziedziczenia,
- wyjaśnia symbole używane przy zapisywaniu krzyżówek genetycznych,
- wymienia przykłady chorób dziedzicznych sprzężonych z płcią,
- definiuje pojęcie ewolucja i wymienia dowody ewolucji,

- opisuje w mało szczegółowy sposób cechy populacji,
- nazywa zależności międzygatunkowe i bardzo krótko je opisuje, podając nieliczne przykłady,
- podaje nieliczne przykłady różnorodności biologicznej oraz wpływu człowieka na tę różnorodność,
- potrafi podać nieliczne przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody,
- zna nieliczne sposoby ochrony przyrody.

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeżeli:

- opanował najważniejsze, przystępne i niezbyt złożone wiadomości i umiejętności programowe,
- udziela odpowiedzi na proste pytania, posługując się podstawową terminologią biologiczną,
- potrafi opisać budowę DNA, podając większą ilość szczegółów,
- wie na czym polegają podziały komórkowe i prawa dziedziczenia,
- omawia zasadę dziedziczenia płci,
- omawia dowody ewolucji,
- opisuje cechy populacji, podaje nieliczne przykłady,
- opisuje zależności międzygatunkowe i potrafi podać ich przykłady,
- podaje przykłady różnorodności biologicznej oraz opisuje wpływ człowieka na tę różnorodność,
- potrafi opisać wybrane przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody,
- zna wybrane sposoby ochrony przyrody,
- rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności.

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeżeli:

- opanował bardziej złożone wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- potrafi odczytać i wykorzystać informacje z różnych źródeł (np.: tekst, rysunek, schemat, fotografia),
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- rozumie pojęcia i posługuje się poprawną terminologią biologiczną,
- prawidłowo opisuje budowę DNA,
- na podstawie krzyżówki genetycznej przewiduje wystąpienie cech u potomstwa,
- rozpoznaje grupy krwi na podstawie zapisu genotypów,
- wykonuje krzyżówkę genetyczną przedstawiającą dziedziczenie grup krwi,
- określa możliwość wystąpienia konfliktu serologicznego,
- wyczerpująco opisuje zależności międzygatunkowe i potrafi podać ich przykłady,
- wyjaśnia istotę procesu ewolucji,
- określa stanowisko systematyczne człowieka,
- wskazuje na przykładzie szympansa różnice pomiędzy człowiekiem a innymi naczelnymi,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych problemów, w przypadkach trudniejszych rozwiązuje problemy z pomocą nauczyciela.

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeżeli:

- opanował w pełnym zakresie złożone wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- wykazuje pełną i biegłą znajomość terminologii biologicznej,
- trafnie analizuje i interpretuje informacje i dane pochodzące z różnych źródeł,
- wyjaśnia mechanizm ujawniania się cech recesywnych sprzężonych z płcią,
- wykonuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie hemofilii oraz daltonizmu,
- ustala grupy krwi dzieci na podstawie znajomości grup krwi ich rodziców,
- ustala czynnik Rh dzieci na podstawie znajomości czynnika Rh ich rodziców,
- analizuje przebieg ewolucji człowieka,
- wymienia cechy człowieka pozwalające zaklasyfikować go do poszczególnych jednostek systematycznych,
- wyczerpująco opisuje cechy populacji podając liczne przykłady,

- wnikliwie opisuje zależności międzygatunkowe i potrafi podać ich liczne przykłady,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach.

Uczeń otrzyma ocenę celującą, jeżeli:

- sprawnie posługuje się bogatym słownictwem biologicznym,
- uzyskuje maksymalne wyniki z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, odpowiada na dodatkowe pytania,
- trafnie analizuje i interpretuje oraz samodzielnie opracowuje informacje pochodzące z różnych źródeł,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy, trafnie dobierając liczne przykłady,
- zgłasza się do wykonywania zadań dodatkowych proponowanych przez nauczyciela i przedstawia rzetelne wyniki swojej pracy,
- jest kreatywny, wyróżnia się twórczością i umiejętnością samodzielnego myślenia,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach biologicznych (wewnątrzszkolnych, międzyszkolnych).

Tryb uzyskania oceny końcoworocznej wyższej niż przewidywana: zgodnie z § 70 Statutu, po spełnieniu przez ucznia warunków ubiegania się o ocenę wyższą - sprawdzenie wiedzy i umiejętności w formie ustnej oraz pisemnej z wybranych przez nauczyciela zagadnień.

Chemia (nauczyciel: Anna Pedrycz)

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z CHEMII:

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej.

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeżeli:

- opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej w stopniu umożliwiającym kontynuowanie dalszego kształcenia,
- udziela odpowiedzi na pytania o niskim stopniu trudności, posługując się elementarną terminologią chemiczną,
- częściowo rozumie pojęcia chemiczne i określa je przy pomocy naprowadzających pytań ze strony nauczyciela,
- odczytuje z częściowym zrozumieniem teksty w podręczniku i interpretuje je przy pomocy nauczyciela,
- w ograniczonym stopniu posługuje się układem okresowym pierwiastków chemicznych,
- ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie,
- potrafi zapisać wzory poznanych związków chemicznych oraz podać ich nazwy,
- wykonuje najprostsze obliczenia chemiczne,
- zapisuje cząsteczkowo równania reakcji chemicznych (proste przykłady),
- zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) (proste przykłady),
- potrafi opisać nieliczne zastosowania poznanych związków chemicznych.

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeżeli:

- opanował najważniejsze, przystępne i niezbyt złożone wiadomości i umiejętności programowe,
- udziela odpowiedzi na proste pytania, posługując się podstawową terminologią chemiczną,
- rozumie pojęcia chemiczne i potrafi je krótko zdefiniować,
- odczytuje ze zrozumieniem teksty w podręczniku, niekiedy wymaga pomocy nauczyciela,

- posługuje się układem okresowym pierwiastków chemicznych,
- korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie,
- posługuje się skalą pH,
- zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych lub obejrzanych na lekcji,
- wymienia różne sposoby otrzymywania soli,
- potrafi zapisać wzory poznanych związków chemicznych oraz podać ich nazwy,
- wykonuje proste obliczenia chemiczne (np.: oblicza zawartość procentową pierwiastków chemicznych w cząsteczkach różnych związków),
- zapisuje cząsteczkowo równania reakcji chemicznych,
- zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej),
- potrafi krótko opisać zastosowania poznanych związków chemicznych,
- rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności.

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeżeli:

- opanował bardziej złożone wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- potrafi odczytać i wykorzystać informacje z różnych źródeł (np.: tekst, rysunek, schemat, fotografia),
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- rozumie pojęcia i posługuje się poprawną terminologią chemiczną,
- zazwyczaj poprawnie zapisuje równania reakcji chemicznych i podaje nazwy związków chemicznych,
- opisuje doświadczenia przeprowadzane lub obejrzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski),
- interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny),
- opisuje zastosowania wskaźników,
- rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności,
- swobodnie posługuje się układem okresowym oraz tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie,
- potrafi wyczerpująco opisać zastosowania poznanych związków chemicznych,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych problemów, w przypadkach trudniejszych rozwiązuje problemy z pomocą nauczyciela.

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeżeli:

- opanował w pełnym zakresie złożone wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- wykazuje pełną i biegłą znajomość terminologii chemicznej,
- trafnie analizuje i interpretuje informacje i dane pochodzące z różnych źródeł,
- poprawnie zapisuje równania reakcji chemicznych zawsze pamiętając o współczynnikach stechiometrycznych oraz bezbłędnie podaje nazwy związków chemicznych,
- zapisuje równania reakcji przyłączania (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne,
- zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż pięć atomów węgla w cząsteczce),
- zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej,
- analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu,
- zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny,
- zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym,
- nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie),
- identyfikuje związki chemiczne (np.: kwasy, sole) na podstawie podanych informacji,
- sprawnie rozwiązuje zadania obliczeniowe o większym stopniu trudności,
- wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych,

- zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze,
- projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach.

Uczeń otrzyma ocenę celującą, jeżeli:

- sprawnie posługuje się bogatym słownictwem chemicznym,
- uzyskuje maksymalne wyniki z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, odpowiada na dodatkowe pytania,
- trafnie analizuje i interpretuje oraz samodzielnie opracowuje informacje pochodzące z różnych źródeł,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy, trafnie dobierając liczne przykłady,
- zgłasza się do wykonywania zadań dodatkowych proponowanych przez nauczyciela i przedstawia rzetelne wyniki swojej pracy,
- jest kreatywny, wyróżnia się twórczością i umiejętnością samodzielnego myślenia,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach chemicznych (wewnątrzszkolnych, międzyszkolnych).

Tryb uzyskania oceny końcoworocznej wyższej niż przewidywana: zgodnie z § 70 Statutu, po spełnieniu przez ucznia warunków ubiegania się o ocenę wyższą - sprawdzenie wiedzy i umiejętności w formie ustnej oraz pisemnej z wybranych przez nauczyciela zagadnień.

Fizyka (nauczyciel: Jarosław Ozga)

[Fizyka, klasa 8- Rozkład materiału oraz wymagania edukacyjne na poszczególne oceny \(1\).pdf](#)

Geografia (nauczyciel: Wioleta Micherda)

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych pojęć i treści programowych z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej zawartych w obowiązującej „Podstawie programowej”, co uniemożliwia mu kontynuowanie dalszego kształcenia.
- nie potrafi korzystać z żadnych źródeł informacji geograficznej (np.: tekst, rysunek, mapa, tabela, wykres, schemat, fotografia...).
- nie potrafi wyodrębnić z kontekstu omawianego zjawiska geograficznego. - nie posiada podstawowej orientacji na mapie.
- odpowiedzi ucznia są błędne mimo pomocy i naprowadzania ze strony nauczyciela

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe pojęcia i treści programowe z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej zawarte w obowiązującej „Podstawie programowej”, co umożliwi mu kontynuowanie dalszego kształcenia.
- wyodrębnia z kontekstu omawiane zjawiska przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne.
- potrafi wybrać odpowiednie terminy i informacje do opisu poszczególnych zjawisk przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych.
- odczytuje proste informacje z głównych źródeł informacji – tekstu, rysunku, mapy.
- opisuje główne cechy podstawowych zjawisk geograficznych.

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- opisuje zjawiska, procesy przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne i właściwości obiektów geograficznych posługując się terminami geograficznymi.
- dostrzega i formułuje problem oraz podejmuje próbę jego rozwiązania.
- określa warunki występowania danego zjawiska i procesu, miejsce i czas występowania oraz jego przebieg za pomocą istotnych informacji.

- potrafi odczytać i wykorzystać informacje geograficzne z różnych źródeł geograficznych – tekstu, rysunku, mapy, tabeli, wykresu.
- potrafi dokonać podstawowych obliczeń geograficznych.
- przedstawia swoją wiedzę za pomocą rysunku i tabeli.

Ocenę **DOBRA** otrzymuje uczeń, który:

- uczeń stosuje odpowiednią terminologię do samodzielnego opisu zjawisk, faktów i procesów przyrodniczych oraz społeczno – ekonomicznych, które dostrzega w rzeczywistości.
- łączy zdarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe oraz czasowo-przestrzenne.
- wymienia sposoby racjonalnego gospodarowania środowiskiem.
- potrafi odczytać i zinterpretować i wykorzystać dane uzyskane z różnych źródeł – tekst, rysunek, tabela, mapa, wykres, schemat, fotografia, diagram - prezentuje własną wiedzę w postaci rysunku, tabeli, schematu, wykresu.
- samodzielnie wytycza cele pożądanych działań człowieka w środowisku.
- wyciąga wnioski z samodzielnie analizowanego problemu.

Ocenę **BARDZO DOBRĄ** otrzymuje uczeń, który:

- analizuje przyczyny, przebieg, skutki przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych procesów i zjawisk stosując bogatą terminologię geograficzną.
- podaje typowe sposoby racjonalnego gospodarowania środowiskiem w otaczającej go społeczności lokalnej, kraju i na świecie.
- objaśnia dane zjawiska za pomocą prawidłowości występujących w przyrodzie i rządzących zjawiskami społeczno-ekonomicznymi.
- wyjaśnia cechy globalnych i lokalnych zjawisk przyrodniczych i społecznoekonomicznych oraz dokonuje oceny tych zjawisk.
- odczytuje, interpretuje i przetwarza dane uzyskane samodzielnie z różnych źródeł – tekst, rysunek, mapa, tabela, wykres, schemat, fotografia, diagram.
- dokonuje złożonych obliczeń geograficznych – ocenia wyniki, interpretuje je i prezentuje w postaci rysunków, tabel, wykresów - wykorzystuje wyniki w praktyce.
- analizuje przyczyny i skutki aktualnie stosowanych sposobów przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom cywilizacyjnym. Ocenia ich skuteczność

Ocenę **CELUJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- w odpowiedziach odwołuje się do kontekstów interdyscyplinarnych.
- podaje oryginalne, twórcze propozycje rozwiązywania globalnych i lokalnych problemów.
- śledzi bieżące wydarzenia gospodarcze i polityczne na świecie –analizuje je i ocenia
- prowadzi własne badania terenowe (przyrodnicze i społeczne)
- osiąga wysokie wyniki w konkursach i olimpiadach geograficznych.

Historia (nauczyciel: s. Katarzyna Śledź)

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA POSZCZEGÓLNYCH OCEN.

Poziom opanowania przez ucznia wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania przedmiotu ocenia się w klasach **IV –VIII** w stopniach szkolnych.

Ustala się następujące ogólne kryteria stopni z historii i społeczeństwa:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności wymaganych w programie nauczania.

Ocena dopuszczająca

Uczeń powinien:

- o rozumieć pojęcia częściowo i określić je przy pomocy pytań nauczyciela,
- o posiadać umiejętności dokonywania odtwórczych ocen przy pomocy nauczyciela,
- o odczytywać częściowo ze zrozumieniem teksty podręcznikowe i źródłowe, interpretować je przy pomocy nauczyciela,
- o posługiwać się słownikiem historycznym,
- o uczeń może mieć trudności w lokowaniu wydarzeń w czasie i przestrzeni,
- o rozumieć i przy pomocy nauczyciela wymienić najistotniejsze przyczyny i skutki zjawisk wydarzeń.

Ocena dostateczna

Uczeń powinien:

- o częściowo samodzielnie interpretować ważne fakty i wydarzenia historyczne,
- o odczytywać treści tekstów źródłowych i interpretować je przy pomocy nauczyciela,
- o posiadać częściową odtwórczą umiejętność analizowania przyczyn i skutków,
- o oceniać postacie i zjawiska,
- o czytać ze zrozumieniem,
- o wypowiadać się pełnymi zdaniami,
- o znać terminologię i nazwiska postaci historycznych,
- o poprawnie łączyć postacie historyczne z wydarzeniami bądź okresem, w którym odgrywały one ważną rolę,
- o posiadać wszystkie umiejętności i wiadomości określone poziomem wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena dobra

Uczeń powinien:

- o odtwórczo, lecz samodzielnie interpretować teksty źródłowe, podręcznikowe,
- o wnioskować samodzielnie,
- o analizować przeczytany tekst bez pomocy nauczyciela,
- o sprawnie sytuować wydarzenia w czasie i w przestrzeni,
- o odtwórczo, lecz poprawnie wnioskować,
- o rozumieć pojęcia, poprawnie stosować terminologię,
- o logicznie posługiwać się ocenami zjawisk, wydarzeń,
- o wykazać się dobrą znajomością treści programowych zawartych w podstawach programowych, wykazać się opanowaniem wiadomości z poziomu wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną.

Ocena bardzo dobra

Uczeń powinien:

- o rzetelnie i wnikliwie odpowiadać na pytania nauczyciela,
- o stosować poprawną argumentację,
- o poprawnie analizować wydarzenia w oparciu o zasób wiedzy nabytej,
- o wykazywać pełną sprawność w sytuowaniu wydarzeń w czasie i w przestrzeni,
- o wykazywać pełną znajomość terminologii,
- o sprawnie posługiwać się mapą,
- o wykazywać pełną znajomość treści programowych,
- o znać i rozumieć przyczyny wydarzeń i zjawisk.

Ocena celująca

Uczeń powinien:

- o spełniać wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- o posiadać umiejętność selekcji wydarzeń,
- o korzystać z literatury popularnonaukowej,
- o wykazywać znajomość faktografii i terminologii pojęciowej wraz z treściami,
- o wyróżniać się w wypowiedziach pełną samodzielnością językowo - stylistyczną,
- o osiągać znaczące sukcesy w olimpiadach lub konkursach historycznych albo posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Informatyka (nauczyciel: Jarosław Nowakowski)

Program nauczania dla klas 7 i 8 jest oparty jest na koncepcji i układzie treści przygotowanych przez Grażynę Kobę, autorkę podręczników dla klas 7 i 8. Podręcznik „Lubię to!”

Wymagania edukacyjne z informatyki w klasie 8

1. W zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów uczeń:
  - wymienia etapy rozwiązywania problemów,
  - wyjaśnia, czym jest algorytm,
  - buduje algorytmy do rozwiązywania problemów,
  - wskazuje specyfikację problemu (dane, wyniki),
  - przedstawia algorytm w postaci listy kroków oraz schematu blokowego,
  - tłumaczy, na czym polega sytuacja warunkowa w algorytmie,
  - omawia możliwości wykorzystania arkusza kalkulacyjnego w różnych dziedzinach.
2. W zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych uczeń:
  - wyjaśnia, co to znaczy programować,
  - wyjaśnia, na czym polega iteracja (powtarzanie),
  - stosuje pętlę powtórzeniową w tworzonych programach,
  - stosuje sytuację warunkową w tworzonych programach,
  - wykorzystuje zmienne podczas programowania,
  - tworzy procedury z parametrami i bez parametrów,
  - oblicza największy wspólny dzielnik, wykorzystując algorytm Euklidesa,
  - wskazuje największą liczbę w zbiorze, stosując algorytm wyszukiwania,
  - porządkuje elementy w zbiorze metodą wybierania, połowienia i zliczania,
  - wskazuje różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym (maszynowym),
  - wskazuje różnice pomiędzy kompilatorem a interpreterem,
  - wyjaśnia, czym jest arkusz kalkulacyjny, wiersz, kolumna i komórka tabeli,
  - wskazuje adres komórki oraz zakres komórek w arkuszu kalkulacyjnym,
  - samodzielnie buduje formuły do wykonywania prostych obliczeń w arkuszu kalkulacyjnym,
  - stosuje formuły wbudowane w program do wykonywania obliczeń w arkuszu kalkulacyjnym,
  - kopiuje formuły, stosując adresowanie względne, bezwzględne oraz mieszane,
  - sprawdza warunek logiczny w arkuszu kalkulacyjnym, korzystając z funkcji JEŻELI,
  - dodaje oraz usuwa wiersze i kolumny w tabeli arkusza kalkulacyjnego,
  - zmienia szerokość kolumn i wysokość wierszy tabeli arkusza kalkulacyjnego,
  - zmienia wygląd komórek w arkuszu kalkulacyjnym,
  - dodaje i formatuje obramowanie komórek tabeli arkusza kalkulacyjnego,
  - scala ze sobą wiele komórek tabeli arkusza kalkulacyjnego,
  - wykorzystuje funkcję zawijania tekstu, aby zmieścić w jednej komórce dłuższe teksty,
  - zmienia format danych wpisanych do komórek arkusza kalkulacyjnego,
  - drukuje tabele utworzone w arkuszu kalkulacyjnym,
  - przedstawia na wykresie dane zebrane w tabeli arkusza kalkulacyjnego,

- doбира odpowiedni typ wykresu do rodzaju danych zebranych w tabeli arkusza kalkulacyjnego,
  - wstawia do dokumentu tekstowego tabelę lub wykres arkusza kalkulacyjnego,
  - wstawiając tabelę lub wykres arkusza kalkulacyjnego do dokumentu tekstowego, odróżnia obiekt osadzony od obiektu połączonego,
  - korzysta z algorytmów liniowego, warunkowego oraz iteracyjnego podczas pracy w arkuszu kalkulacyjnym,
  - sortuje dane w tabeli arkusza kalkulacyjnego w określonym porządku,
  - wyświetla tylko wybrane dane w tabeli arkusza kalkulacyjnego, korzystając z funkcji filtrowania.
3. W zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi uczeń:
- korzysta z różnych urządzeń peryferyjnych,
  - wyszukuje w internecie informacje i dane różnego rodzaju (tekst, obrazy, muzykę, filmy),
  - sprawnie posługuje się urządzeniami elektronicznymi takimi jak skaner, drukarka, aparat fotograficzny, kamera,
  - prawidłowo nazywa programy, narzędzia i funkcje, z których korzysta,
  - wyjaśnia działanie narzędzi, z których korzysta.
4. W zakresie rozwijania kompetencji społecznych uczeń:
- współpracuje z innymi, wykonując złożone projekty,
  - określa etapy wykonywania złożonego projektu grupowego,
  - komunikuje się z innymi przez sieć lokalną oraz przez internet, wykorzystując komunikatory,
  - wysyła i odbiera pocztę elektroniczną,
  - selekcjonuje i ocenia krytycznie informacje znalezione w internecie,
  - omawia najważniejsze wydarzenia w historii rozwoju komputerów, internetu i oprogramowania.
5. W zakresie przestrzegania praw i zasad bezpieczeństwa uczeń:
- przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze,
  - wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie,
  - przestrzega postanowień licencji na oprogramowanie i materiały pobrane z internetu,
  - przestrzega zasad etycznych, korzystając z komputera i internetu,
  - dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu,
  - przestrzega przepisów prawa podczas korzystania z internetu,
  - wie, czym jest netykieta, i przestrzega jej zasad, korzystając z internetu.

Plan wynikowy dla klasy 8 szkoły podstawowej zgodny z podręcznikiem „Lubię to!”

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego • określa adres komórki • wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego • formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki) 	<ul style="list-style-type: none"> • określa zasady wprowadzania danych do komórek arkusza kalkulacyjnego • dodaje i usuwa wiersze oraz kolumny w tabeli 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy proste formuły obliczeniowe • wyjaśnia, czym jest adres względny 	<ul style="list-style-type: none"> • kopiuje utworzone formuły obliczeniowe, wykorzystując adresowanie względne 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie tworzy i kopiuje skomplikowane formuły obliczeniowe

<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w arkuszu podstawowe funkcje: (SUMA, ŚREDNIA), wpisuje je ręcznie oraz korzysta z kreatora 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcję JEŻELI do tworzenia algorytmów z warunkami w arkuszu kalkulacyjnym • ustawia format danych odpowiadający jej zawartości • w formułach stosuje adresowanie względne, bezwzględne i mieszane 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z biblioteki funkcji, aby wyszukiwać potrzebne funkcje • stosuje adresowanie względne, bezwzględne lub mieszane w zaawansowanych formułach obliczeniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zaawansowane funkcje arkusza w tabelach tworzonych na własne potrzeby
<ul style="list-style-type: none"> • wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia i modyfikuje poszczególne elementy wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiedni wykres do rodzaju danych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wykres dla więcej niż jednej serii danych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rozbudowane wykresy dla wielu serii danych
<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w tabeli arkusza kalkulacyjnego dane otrzymane z prostych doświadczeń i przedstawia je na wykresie 	<ul style="list-style-type: none"> • sortuje oraz filtruje dane w arkuszu kalkulacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy prosty model (na przykładzie rzutu sześcienną kostką do gry) w arkuszu kalkulacyjnym • stosuje filtry niestandardowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje rozbudowane arkusze kalkulacyjne korzysta z arkusza kalkulacyjnego do analizowania doświadczeń z innych przedmiotów
<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie • podaje kilka sposobów przedstawienia a algorytmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne sposoby przedstawienia algorytmu: opis słowny, schemat blokowy, lista kroków • poprawnie formułuje problem do rozwiązania • wyjaśnia różnice między interaktywnym a skryptowym trybem pracy • stosuje odpowiednie polecenie języka Python, aby wyświetlić tekst na ekranie • omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym • tłumaczy, czym 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe środowiska programistyczne • wyjaśnia, czym jest specyfikacja problemu • opisuje etapy rozwiązywania a problemów • opisuje etapy powstawania programu komputerowego • zapisuje proste polecenia języka Python • 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje algorytmy różnymi sposobami oraz pisze programy o większym stopniu trudności

	jest środowisko programistyczne			
<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje obliczenia w języku Python omawia działanie operatorów arytmetycznych stosuje listy w języku Python oraz operatory logiczne 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje instrukcję warunkową <code>if</code> oraz <code>if else</code> w programach wykorzystuje iterację w konstruowanych algorytmach wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną <code>for</code> definiuje funkcje w języku Python i omawia różnice między funkcjami zwracającymi wartość a funkcjami niezwracającymi wartości 	<ul style="list-style-type: none"> buduje złożone schematy blokowe służące do przedstawiania skomplikowanych algorytmów konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach pisze programy zawierające instrukcje warunkowe, pętle oraz funkcje wyjaśnia, jakie błędy zwraca interpreter czyta kod źródłowy i opisuje jego działanie 	<ul style="list-style-type: none"> pisze programy w języku Python do rozwiązywania zadań matematycznych tworzy program składający się z kilku funkcji wywoływanych w programie głównym
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia działanie operatora modulo wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje w postaci listy kroków algorytm badania podzielności liczb naturalnych wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną <code>while</code> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia algorytm Euklidesa w wersji z odejmowaniem i z dzieleniem – zapisuje go w wybranej postaci wyjaśnia algorytm wyodrębniania cyfr danej liczby i zapisuje go w wybranej postaci 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między instrukcją iteracyjną <code>while</code> a pętlą <code>for</code> pisze programy obliczające NWD, stosując algorytm Euklidesa, oraz wypisujące cyfry danej liczby wyjaśnia różnice między algorytmem Euklidesa w wersjach z odejmowaniem i z dzieleniem 	<ul style="list-style-type: none"> pisze programy wykorzystujące algorytmy Euklidesa (np. obliczający NWW) oraz wyodrębniania cyfr danej liczby
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze określa różnice między wyszukiwaniem w zbiorach uporządkowanym i nieuporządkowanym sprawdza działanie programów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym, w tym elementu największego i najmniejszego zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze uporządkowanym 	<ul style="list-style-type: none"> implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym omawia funkcje zastosowane w realizacji algorytmu wyszukiwania metodą połowienia implementuje 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie zapisuje w wybranej postaci algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze metodą połowienia, w tym elementu największego i najmniejszego implementuje algorytm wyszukiwania elementu w 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie modyfikuje i optymalizuje algorytmy wyszukiwania

wyszukujących element w zbiorze	ym metodą połowienia <ul style="list-style-type: none"> • implementuje grę w zgadywanie liczby 	algorytm wyszukiwania największej wartości w zbiorze	zbiorze metodą połowienia	
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia potrzebę porządkowania danych • sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w wybranej formie algorytm porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie • omawia implementację algorytmu sortowania przez wybieranie • stosuje pętle zagnieżdżone i wyjaśnia, jak działają 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia implementację algorytmu sortowania przez zliczanie • omawia funkcje zastosowane w kodzie źródłowym algorytmów sortowania przez wybieranie oraz przez zliczanie 	<ul style="list-style-type: none"> • implementuje algorytmy porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie • wprowadza modyfikacje w implementacji algorytmów porządkowania przez wybieranie oraz przez zliczanie 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie modyfikuje i optymalizuje programy sortujące metodą przez wybieranie, metodą przez zliczanie
<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej • wprowadza dane do zaprojektowanych tabel 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje dokumentację imprezy, wykonuje obliczenia, projektuje tabele oraz wykresy • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, przygotowuje zestawienia, drukuje wyniki • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, tworzy zestawienia zawierające zaawansowane formuły, wykresy oraz elementy graficzne • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera
<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności • testuje grę na różnych etapach • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w pracach nad wypracowaniem koncepcji gry • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem 	<ul style="list-style-type: none"> • programuje wybrane funkcje i elementy gry • opracowuje opis gry 	<ul style="list-style-type: none"> • implementuje i optymalizuje kod źródłowy gry, korzystając z wypracowanych założeń 	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowuje grę o nowe elementy • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera
<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie 	<ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie 	<ul style="list-style-type: none"> • współpracuje

uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności – znalezienie informacji w internecie, umieszczenie ich w chmurze	innymi podczas pracy nad projektem <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zebrane dane • tworzy projekt prezentacji multimedialnej 	uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania <ul style="list-style-type: none"> • tworzy prezentację wg projektu zaakceptowanego przez zespół 	uczestniczy w pracach zespołu <ul style="list-style-type: none"> • analizuje i weryfikuje pod względem merytorycznym i technicznym przygotowaną prezentację 	w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca prezentację o elementy podnoszące jej walory estetyczne i merytoryczne
<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności • bierze aktywny udział w dyskusji nad wyborem atrakcyjnego zawodu wymagającego kompetencji informatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje dotyczące wybranych zawodów, umieszcza je w zaprojektowanych tabelach i dokumentach tekstowych 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w pracach zespołu • projektuje tabele do zapisywania informacji o zawodach • weryfikuje i formatuje przygotowane dokumenty tekstowe 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, weryfikuje opracowane treści i łączy wszystkie dokumenty w całość 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, przyjmuje rolę lidera • podczas dyskusji przyjmuje funkcję moderatora

Język angielski (nauczyciel: Agnieszka Roszczak)

Program nauczania języka angielskiego dla klas VII–VIII (zgodny z podstawą programową z 14 lutego 2017), Joanna Stefańska, Szkoła Podstawowa, II etap edukacyjny.

Podręcznik: Brainy 8, Macmillan

Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych:

1) **Technology and services:** technologie, usługi, zwrot i wymiany towarów, czasy: past Simple, past continuous, used to, present perfect, wpis na bloga

2) **The environment:** środowisko, rośliny, ekonawyki w domu, strona bierna w present simple, past simple, future simple, present perfect, przeprowadzanie ankiety, pisanie e-maila formalnego,

3) **Good citizens:** problemy społeczne i rozwiązania, polityka i obywatelstwo, zbiórki pieniędzy, 0, 1 i 2 tryb warunkowy, zachęcanie i reagowanie na zachętę, wyrażanie wahania, pisanie e-maila

4) **Let's celebrate:** uroczystości i wydarzenia, dni świąteczne, świętowanie, past perfect, wyrażanie życzeń i reagowanie na nie, wyrażanie zaskoczenia, pisanie e-maila

5) **Family and friends:** rodzina i przyjaciele, relacje, problemy i konflikty, mowa zależna, czasoniki modalne, zaimki zwrotne

6) **Jobs:** zawody, opisywanie zawodów, szukanie pracy, wybór pracy, Przyjmuje się, że na każdym poziomie wyższym uczeń opanował wymagania edukacyjne objęte poziomem niższym.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny w odniesieniu do opanowania wiadomości (słownictwo, wyrażenia, gramatyka, fonetyka, ortografia) i umiejętności (słuchanie, czytanie, pisanie, mówienie):

NIEDOSTATECZNY

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności. Nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela. Braki w wiadomościach i umiejętnościach są na tyle rozległe, że uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach

DOPUSZCZAJĄCY

Uczeń:

- zna ograniczoną liczbę słów i wyrażeń;
- zna elementarne struktury gramatyczne ;
- popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie;
- popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań;
- rozumie polecenia nauczyciela;
- w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie - rozumie pojedyncze słowa;
- rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie;
- konstruuje krótkie, nie płynne wypowiedzi ustne i pisemne;
- przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji;
- tworzy wypowiedzi w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne;
- stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur;
- popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.

DOSTATECZNY

Uczeń:

- zna część wprowadzonego słownictwa;
- popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie;

- zna większość struktur gramatycznych;
- popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych;
- rozumie polecenia nauczyciela;
- częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie;
- tworzy niezbyt płynne wypowiedzi ustne i pisemne o dostatecznej długości;
- przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji;
- tworzy częściowo nielogiczne i niespójne wypowiedzi;
- stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi;
- popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które jednak nie zakłócają komunikacji.

DOBRY

Uczeń:

- zna większość wprowadzonego słownictwa;
- na ogół poprawnie je zapisuje i wymawia;
- zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne;
- popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne;
- rozumie polecenia nauczyciela;
- poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie;
- tworzy dość płynne wypowiedzi, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość;
- przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje;
- tworzy logiczne i w miarę spójne wypowiedzi;
- stosuje słownictwo i struktury adekwatne do formy wypowiedzi;
- popełnia nieliczne błędy leksykalno- gramatyczne, nie zakłócające komunikacji;
- stosuje odpowiednią formę i styl.

BARDZO DOBRY

Uczeń:

- zna wszystkie wprowadzone słowa;

- poprawnie zapisuje je i wymawia;
- zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne;
- popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić;
- wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość;
- uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje;
- tworzy logiczne i spójne wypowiedzi;
- stosuje bogate słownictwo i struktury;
- stosuje odpowiednią formę i styl.

CELUJĄCY

Uczeń:

- w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania;
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i informacjami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych z programu nauczania danej klasy.

Tryb uzyskania oceny końcoworocznej wyższej niż przewidywana: zgodnie z § 70 Statutu, po spełnieniu przez ucznia warunków ubiegania się o ocenę wyższą - sprawdzenie wiedzy i umiejętności w formie ustnej oraz pisemnej z wybranych przez nauczyciela zagadnień.

Język niemiecki (nauczyciel: Dorota Kulig)

Klasa ósma pracuje w roku szkolnym 2022/23 na lekcjach języka niemieckiego w oparciu o Program nauczania języka niemieckiego dla klas I - III oraz IV -VI szkoły podstawowej autorstwa Sylwii Rapackiej i Katarzyny Wójcik, realizowany w oparciu o podręcznik Kompass Team 2 oraz przy niektórych tematach z wykorzystaniem materiałów z podręcznika Kompass Team 3.

Zgodnie z nim uczeń powinien:

1. poznawać słownictwo związane z następującymi tematami:

Podróże:

- mapa Europy: państwa europejskie, stolice, rzeki, kierunki geograficzne, granice
- środki komunikacji, na dworcu, kupowanie biletów
- języki krajów europejskich, narodowości,
- pozdrowienia z wakacji, pisanie widokówki, maila, zwroty stosowane w korespondencji,

- na campingu – sprzęt turystyczny, różne możliwości zakwaterowania,

- w hotelu – rezerwowanie miejsca w hotelu

Uczeń opowiada, gdzie był na wakacjach, gdzie i jak mieszkał, o pobycie na kempingu i w hotelu i zna nazwy państw i ich stolic, określa położenie kraju w Europie, zna nazwy obowiązującego w nim języka, pisze kartkę z pozdrowieniami z wakacji,.

Przyjaciele:

- wygląd, cechy charakteru osób,

- hobby i zainteresowania, dyscypliny sportowe, nazwy sprzętu i obiektów sportowych,

Uczeń opowiada o swoich kolegach i koleżankach, opisuje ich wygląd oraz cechy charakteru, mówi, czym się interesują, jaki sport i gdzie uprawiają i co im do tego jest potrzebne.

Ekologia:

- elementy środowiska naturalnego, zachowania proekologiczne, zanieczyszczenie środowiska, oszczędzanie wody, segregowanie śmieci, ,

Uczeń opowiada, jak można chronić środowisko, dlaczego i jak należy segregować śmieci i oszczędzać wodę, wymienia wady i zalety różnych opakowań na produkty,

Zakupy :

- rodzaje sklepów, nazwy ubrań, kupowanie, przymierzanie ubrań, zwroty przydatne podczas zakupów ,kieszonkowe,

Uczeń

W domu:

- nazwy mebli i sprzętów, położenie przedmiotów w domu i ich przeznaczenie, porządki w domu, rodzaje domów, ich położenie w mieście

Uczeń opowiada o swoim domu, wymienia nazwy pomieszczeń, opisuje ich wygląd i wyposażenie, opisuje położenie przedmiotów, określa lokalizację domu w mieście i wymienia rodzaje domów.

W mieście:

- plan miasta, obiekty w mieście, komunikacja miejska, kupowanie biletów, pytanie i wskazywanie drogi do..., życie w mieście

Uczeń opisuje miasto według planu, określa położenie obiektów, pyta o drogę i ją wskazuje, omawia jakimi środkami komunikacji można dojechać, kupuje bilety, porównuje życie na wsi i w mieście, wskazuje wady i zalety.

Zdrowie i choroba:

- części ciała,

- dolegliwości, choroby,

- wizyta u lekarza, lekarze specjaliści, dialog z lekarzem, leczenie,

- zdrowy styl życia, dieta, kosmetyki,

- bezpieczne zachowania,

Uczeń opowiada o swoim samopoczuciu, mówi co go boli, nazywa części ciała, prowadzi dialog z lekarzami różnych specjalności, opowiada o zdrowym stylu życia, dbałości o zdrowie i higienę oraz bezpieczeństwo.

2. poznawać i stosować struktury gramatyczne:

- przyimki z celownikiem i biernikiem związane z pytaniami *dokąd?* i *gdzie?*

- zdania złożone ze spójnikami: *und, oder, sondern, aber, weil, denn, deshalb*, i zaimkami pytającymi w roli spójnika, *dass*,

- rekcja czasowników,

- odmiana przymiotnika po rodzajniku określonym, nieokreślonym i po zaimkach dzierżawczych,

- stopniowanie przymiotników i przysłówków, zdania porównawcze

- zaimek nieosobowy *man*, zaimki pytające *womit, mit wem*,

- zaimki pytające: *welcher, welche, welches*,

- czas przeszły Perfekt i Präteritum,

- czas przyszły Futur I

- czasowniki modalne,

- pytania: *wo? i wohin?*

- przyimki z nazwami państw, miast,

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO (odnoszą się do wskazanych w punktach 1-2 zakresów tematycznych i zagadnień gramatycznych oraz dotyczą wszystkich sprawności językowych)

OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który

- nie opanował wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie, a braki te uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy z przedmiotu.

- nie opanował słownictwa w stopniu umożliwiającym najprostszą komunikację, popełnia bardzo dużo błędów, jego wypowiedzi są niezrozumiałe,

- nie operuje poprawnie najprostszymi strukturami gramatycznymi i leksykalnymi,

- nie rozumie czytanego tekstu, wypowiedzi uczniów, poleceń nauczyciela, nie potrafi wyszukać potrzebnych informacji,

- nie potrafi odpowiedzieć na proste pytania,

- nie bierze udziału w zajęciach, nie umie/nie chce korzystać z pomocy

- prace klasowe pisze na oceny niedostateczne,

- nie jest zainteresowany przedmiotem i poprawą ocen.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który

- zna niewielką liczbę podstawowych słówek i wyrażeń z wymienionych zakresów tematycznych,
- zna nieliczne, najbardziej podstawowe reguły gramatyczne, ale ma problemy z ich stosowaniem,
- rozumie część (powtarzające się) poleceń nauczyciela i prawidłowo reaguje na nie,
- rozumie ogólny kontekst wypowiedzi rozmówcy,
- rozwiązuje w ograniczonym stopniu zadania na słuchanie – rozpoznaje pojedyncze słowa,
- w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie - rozumie kontekst czytanego tekstu, rozpoznaje w nim pojedyncze słowa
- czyta tekst z podręcznika z dużą liczbą błędów,
- potrafi z dużą pomocą odpowiedzieć na proste pytania, wypowiada się wyrazami lub krótkimi pojedynczymi zdaniami,
- z trudnością nawiązuje komunikację z powodu błędnej wymowy i intonacji oraz nieznaności koniecznego słownictwa i zagadnień gramatycznych.
- z trudnością tworzy kilkuwyrazowe teksty, jednak zawierają one sporo błędów ortograficznych, gramatycznych i składniowych, co znacznie utrudnia ich komunikatywność.
- jest niesamodzielnym i bardzo często korzysta z pomocy nauczyciela.
- pracuje na lekcji odtwórczo, przepisuje ćwiczenia z tablicy, wykonuje najprostsze omówione wcześniej ćwiczenia, często przy znacznej pomocy,
- nie jest aktywny.

OCENĘ DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który

- zna podstawowe słownictwo i wyrażenia z wymienionych zakresów tematycznych, ale ich zasób jest ograniczony,
- często popełnia błędy w ich wymowie i zapisie,
- zna część poznawanych struktur gramatycznych, korzystanie z nich w praktyce sprawia mu często trudność,
- wykonuje zadania leksykalno-gramatyczne powoli, ale radzi sobie samodzielnie lub z niewielką pomocą,
- rozumie większość poleceń nauczyciela i wypowiedzi rozmówcy,
- rozumie globalnie krótkie, nieskomplikowane teksty odsłuchowe,
- potrafi wykonać większość zadań na rozumienie ze słuchu, jeśli może je kilkakrotnie odsłuchać, a tekst jest powoli prezentowany i bazuje na materiale już poznanym,
- częściowo rozwiązuje zadania na czytanie - rozumie większość czytanego tekstu, znajduje w nim niektóre informacje szczegółowe,
- czyta z licznymi błędami tekst z podręcznika,
- nakierowany pytaniami nauczyciela, mówi przeważnie zrozumiale, potrafi krótko odpowiedzieć na pytania oraz zadać proste pytanie rozmówcy,
- wypowiada się powoli, w sposób chaotyczny, ale przekazuje część istotnych informacji, w wymowie popełnia liczne błędy
- popełnia liczne błędy w wymowie lub w strukturach gramatycznych, jednak wypowiedzi są zrozumiałe,
- potrafi używać samodzielnie niektórych prostych struktur gramatycznych, ale z błędami, - niekiedy jest aktywny.

OCENĘ DOBRĄ otrzymuje uczeń, który

- zna większość słów i wyrażeń z wymienionych zakresów tematycznych,

- popełnia nieliczne błędy w ich wymowie i zapisie
- zna większość poznawanych struktur gramatycznych, proste zagadnienia opanował bez trudności, w trudniejszych wymaga niewielkiej pomocy
- rozumie prawie wszystkie wypowiedzi nauczyciela i kolegów na tematy objęte programem,
- radzi sobie z zadaniami na rozumienie ze słuchu, znajduje określone informacje w tekście słuchanym, czasami z niewielką pomocą nauczyciela,
- rozumie na ogół czytane teksty,
- rozwiązuje większość zadań na czytanie – w tekście znajduje prawie wszystkie szczegółowe - informacje,
- potrafi w prosty sposób wypowiedzieć się i zareagować na większość poznanych tematów,
- stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury
- tworzy dość płynne i spójne wypowiedzi, które mają odpowiednią formę i styl,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia nieliczne błędy, co nie zakłóca ich zrozumienia,
- przekazuje i uzyskuje sporą większość istotnych informacji,
- tworzy prace pisemne, które mają odpowiednią długość - pisze przeważnie samodzielnie kilkuzdaniowe teksty,
- pracuje samodzielnie, tylko niekiedy potrzebuje wsparcia nauczyciela,
- jest często aktywny.

OCENĘ BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który

- zna wszystkie słowa i wyrażenia z wymienionych zakresów tematycznych,
- nie popełnia błędów w ich wymowie i zapisie lub zdarzają się sporadycznie,
- zna i poprawnie stosuje wszystkie poznane struktury gramatyczne,
- rozumie w pełni wypowiedzi nauczyciela i kolegów na tematy objęte programem,
- rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie,
- bez trudu rozumie proste teksty użytkowe i informacyjne ujęte w programie nauczania,- przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje,
- rozwiązuje wszystkie zadania na czytanie – w czytanych tekstach znajduje potrzebne informacje szczegółowe,
- bezbłędnie czyta teksty,
- wypowiada się i reaguje dość swobodnie na prawie wszystkie poznane tematy, w sposób spójny i logiczny, stosuje bogate słownictwo i struktury gramatyczne, sam koryguje wskazane błędy, pomyłki zdarzają mu się rzadko,
- wypowiada się w formie pisemnej płynnie a jego wypowiedzi mają odpowiednią długość i zawierają urozmaicone słownictwo,
- jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są całkowicie poprawne, bez błędów w wymowie i intonacji.
- jest samodzielny, bardzo rzadko wymaga niewielkiego wsparcia nauczyciela,
- jest bardzo aktywny.

OCENĘ CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
  - wykracza wiadomościami i umiejętnościami poza program,
  - samodzielnie rozwija swoje umiejętności językowe,
  - wykonuje zadania dodatkowe (nadprogramowe),
  - jest laureatem szkolnego lub regionalnego konkursu języka niemieckiego (jeśli taki się odbywał),
  - jest zawsze aktywny.
  - za prace sprawdzające, dodatkowe, projekty itp. otrzymuje przeważnie oceny celujące.
- =====

Język polski (nauczyciel: Monika Rutkowska-Urbańczyk)

OGÓLNE WYMAGANIA EDUKACYJNE

niedostateczny

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności

dopuszczający

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności

dostateczny

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne

bardzo dobry

- uczeń sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach

celujący

- uczeń biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

Kształcenie literackie i kulturowe

- rozumie większość poleceń
- uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi
- słucha nagrania wzorcowej recytacji
- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu
- rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście
- rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi
- czyta teksty współczesne i dawne, **w tym pisane gwara**^[1]
- **wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odszukuje ich znaczenie w przypisach**
- odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, **rzeźbę, grafikę, fotografię**) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego
- rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty
- rozróżnia fikcję i kłamstwo

- wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach
- zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim
- wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi
- dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów
- odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm;
- czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego
- zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, **fraszka**
- odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego
- wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, **porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm** – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela
- dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać
- czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, pamiętnik, dziennik, fantasy, **epopeję**
- zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren
- wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu
- odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową
- rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu
- wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny
- zna cechy komiksu, **piosenki**
- odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (**w tym monolog wewnętrzny**) i dialog; **zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy**
- czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść
- potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę
- posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich
- odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym
- wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, **artykuł, reportaż**
- z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury

- zna terminy *adaptacja filmowa* i *adaptacja teatralna*
- wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog)
- zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury
- wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych
- **wie, czym jest aforyzm i anegdota**
- **z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia**
- identyfikuje **styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny**

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu
- zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego **i wielokrotnie złożonego**, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu,
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty
- stara się o estetyczny zapis wypowiedzi
- sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi
- redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny
- tworzy plan dłuższej wypowiedzi
- formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej
- streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień
- pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny
- tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym
- w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo
- pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście
- stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową
- opisuje i **charakteryzuje siebie**, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych
- **pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie**
- przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi)

- opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, **rzeźby, fotografii**, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty
- wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi
- **pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia**
- mówi na temat
- wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić
- w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna
- wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji
- wygłasza z pamięci tekst poetycki

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ź, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego
- wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego
- ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego:
  - fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem,
  - słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia

synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, **zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt,**

– fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły *nie* i *-by* z różnymi częściami mowy, zna imiesłowu, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany,

– składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i **wielokrotnie złożonych**, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i **wielokrotnie złożonych**, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach

- **zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych**
- **wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa**
- **zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje**

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie
- określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje

- rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym
- podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację
- rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi
- podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach
- **rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach**
- odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, **rzeźbę, grafikę, fotografię**) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego
- zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi
- samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie
- odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*
- dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie
- identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy
- dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów
- identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki
- rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, **fraszka**
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem
- wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, **porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm**
- wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, **epopei**
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze
- omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji
- analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach
- omawia i analizuje elementy komiksu, **piosenki**
- określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa)
- wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu

- rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu
- czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści
- wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, **artykuł, reportaż**
- analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury
- rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu
- określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)
- dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, **rzeźbą**)
- wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych
- **rozpoznaje aforyzm i anegdotę**
- **w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia**
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie
- **rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny**
- potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska

- wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i **wielokrotnie złożonego**, stara się je stosować w praktyce
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi
- wykazuje dbałość o estetykę zapisu
- sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu
- redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny
- tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi
- formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień
- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów
- tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście
- stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę
- opisuje i **charakteryzuje siebie**, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych
- **samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie**
- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny
- opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, **rzeźbę, fotografię** z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensory przenośne w różnych tekstach kultury
- pisze prosty scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy zapisuje w nim dialogi i didaskalia
- **pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię**
- płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej

- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei
- zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów
- wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- **zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia**, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji
- uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego
- dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować
- stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słotwórstwa, fleksji i składni
- ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu:

– fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują,

– słotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem

pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, stosuje w swoich wypowiedziach przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; **rozumie różnice między treścią**

a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: *język ogólnonarodowy, gwara, dialekt*,

– fleksji – rozpoznaje części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, oddziela temat od końcówki w wyrazach, w których występują oboczności; rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły *nie* i *-by* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany,

– składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i **wielokrotnie złożonych**, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i **wielokrotnie złożonych**, potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące

- **zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych**
- **rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej**
- **zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia**

Ocenę **DOBRA** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie
- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu

- wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne
- analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację
- rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi
- samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji
- **rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach**
- interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, **rzeźbę, grafikę, fotografię**) na poziomie dosłownym i przerośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego
- rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi
- odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie
- odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: *realizm* i *fantastyka*
- analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je
- omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie
- charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi
- dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych
- omawia w tekście poetyckim cechy liryki
- identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, **fraszka**; wskazuje ich cechy
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem
- przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, **porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm**, określa ich funkcje w tekście
- podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich
- odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, **epopei**
- przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu

- omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu
- w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
- wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych
- wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu
- interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach
- wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych
- dostrzega różnice stylu i **intencji** między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, **artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków**, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki
- analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury

ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści

- analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, **rzeźbą**)
- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych
- **interpretuje aforyzm i anegdotę**
- **w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich**
- analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie
- analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie

- wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego
- interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu
- zachowuje estetykę zapisu
- dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb
- redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, **apel**, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny
- tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu
- formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu
- pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu
- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo
- w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok
- stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową

- w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera
- opisuje i **charakteryzuje siebie**, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych
- **posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny**
- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- opisuje dzieło malarskie, **grafikę**, plakat, **rzeźbę**, **fotografię** z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensory przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
- pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy zapisuje w nim dialogi i didaskalia
- **pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska**
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei
- stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów
- wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji
- prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty
- potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- **zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia**, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji
- ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego
- koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji
- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni
- ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu:

– fonetyki – zna różnicę między głóską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują,

– słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; **wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu,**

– fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły *nie* i *-by* z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy,

– składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imienne), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie

wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i **wielokrotnie złożonych**, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i **wielokrotnie złożonych**, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, **podmiotowe i orzecznikowe**); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące

- **świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych**
- **analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im**
- **zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, świadomie je stosuje**

Ocenę **BARDZO DOBRĄ** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

- aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną
- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu
- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację
- analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi
- samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przerośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego
- **rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji**
- analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, **rzeźbę, grafikę**) na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do

nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego

- zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi
- interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich
- odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy *realizm* i *fantastyka*
- ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy
- całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie
- szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń
- dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen
- wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, **fraszka**
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń
- analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, **porównanie homeryckie**, **archaizację**, **kolokwializm**, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu
- wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście
- odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, **epopei**, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń
- przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu
- stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji
- proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu

- omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów
- ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, **artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków**, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury
- analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje
- wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji
- określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)
- wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, **rzeźbą**)
- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką
- **interpretuje aforyzm i anegdotę**
- **w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia**
- **wnikliwie analizuje** językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie
- dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie
- **wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję**
- interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i **wielokrotnie złożonego**, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne
- zachowuje przemyślaną, trójdzieloną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi
- zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne
- posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci)
- redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, **apel**, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu
- tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi
- formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia
- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok
- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce
- w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne
- w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera
- wnikliwie opisuje i **charakteryzuje siebie**, postaci rzeczywiste i fikcyjne, **porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych**, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych
- **samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny**

- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- opisuje dzieło malarskie, **grafikę**, plakat, **rzeźbę**, **fotografię** z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
- pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów
- **pisze wyczerpującą temat recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury , stosując odpowiednio dobrane słownictwo**
- **wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje** ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska
- stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową
- wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji
- dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu
- prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu
- stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu
- **zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia**, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie

- krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów; przedstawia rzeczowe, wnikliwe, bezstronne i życzliwe uzasadnienie swojej oceny
- płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni
- dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście
- analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni
- ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu:

– fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów,

– słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie; świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; **wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu,**

– fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, niesobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od

końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły *nie* i *-by* z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy,

– składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rządu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i **wielokrotnie złożonych**, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i **wielokrotnie złożonych**, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, **podmiotowe** i **orzecznikowe**) na prostych przykładach; w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące

- **swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych**
- **rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie**
- **zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje**

Ocenę **CELUJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia wiele umiejętności w zakresie przykładowo podanych zagadnień:

Kształcenie literackie i kulturowe

- ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy
- samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu
- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym
- samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych
- krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego
- analizuje niejednorodność dzieł literackich

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców
- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami
- aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję
- proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy i spostrzeżenia
- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty
- przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

[\[1\]](#) Tłustą czcionką wyszczególniono treści, które pojawiają się po raz pierwszy w klasie 8.

Matematyka (Aneta Stojek)

1. Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
2. systematycznie poszerza swoją wiedzę korzystając z literatury;
3. biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych;
4. proponuje rozwiązania nietypowe;
5. bierze udział w konkursach i olimpiadach matematycznych na szczeblu wyższym niż szkolny;
6. osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, kwalifikując się do finału na szczeblu wojewódzkim, regionalnym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

2. Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
2. sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań, i problemów w nowych sytuacjach;
3. potrafi samodzielnie i logicznie myśleć;
4. potrafi czytać ze zrozumieniem treści zadań i inne treści z podręcznika oraz dokonywać ich analizy;
5. samodzielnie i umiejętnie korzysta z różnych źródeł wiedzy;
6. w większości prace klasowe pisze na oceny bardzo dobre;
7. systematycznie przygotowuje się do zajęć i aktywnie w nich uczestniczy;
8. bierze udział w konkursach matematycznych.

3. Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. opanował cały zakres wiadomości i umiejętności objęty programem danej klasy;
2. wykazuje samodzielność w rozwiązywaniu podstawowych problemów teoretycznych i praktycznych, skomplikowane problemy rozwiązuje z pomocą nauczyciela;
3. prace klasowe pisze w większości na ocenę dobrą;
4. systematycznie przygotowuje się do zajęć i bierze w nich aktywny udział;
5. potrafi czytać ze zrozumieniem treści zadań i inne treści z podręcznika;
6. poprawnie posługuje się językiem matematycznym i właściwą terminologią;

7. potrafi współpracować w grupie;
8. wykazuje duże zainteresowanie i zaangażowanie w przyswajaniu wiedzy.

4. Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. opanował umiejętności i wiadomości objęte programem danej klasy w znacznym zakresie;
2. prace klasowe i sprawdziany pisze na ocenę pozytywną (dostateczną lub co najmniej dopuszczającą);
3. przygotowuje się systematycznie i stara się brać w miarę aktywny udział w lekcji;
4. potrafi samodzielnie korzystać z podręcznika i innych dostępnych źródeł;
5. wykazuje samodzielność w rozwiązywaniu zasadniczych, podstawowych zagadnień, lub w szczególnych przypadkach z pomocą nauczyciela;
6. błędy w rozumieniu treści oraz językowe nie wypaczają zasadniczych treści.

5. Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. opanował materiał programowy danej klasy pozwalający na kontynuowanie nauki w następnej klasie;
2. podstawowe zagadnienia i problemy rozwiązuje z pomocą nauczyciela, przy pomocy pytań naprowadzających;
3. w miarę swoich możliwości odrabia zadania domowe.

6. Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. nie opanował umiejętności i wiadomości objętych programem w danej klasie;
2. wykazuje niezrozumienie podstawowych pojęć i zagadnień;
3. nie potrafi rozwiązać podstawowych zadań - nie radzi sobie z prostymi problemami;
4. nie potrafi skorzystać z pomocy i wskazówek;
5. wykazuje całkowity brak zaangażowania w przyswojeniu wiedzy.

Szczegółowe wymagania: [LINK](#)

Religia (nauczyciel: s. Joanna Jurga Sch.P)

WYMAGANIA według podręcznika „Błogosławieni, którzy ufają Jezusowi”

zgodnego z programem nauczania „Kim jestem jako człowiek, kim chcę być jako chrześcijanin” nr AZ-3-01/13

1. **Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:**
  - a) nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą,
  - b) odmawia wszelkiej współpracy,
  - c) ma lekceważący stosunek do przedmiotu i wiary.

2. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne:

- a. w zakresie wiadomości i umiejętności opanował treści najłatwiejsze, najczęściej stosowane, stanowiące podstawę do dalszej edukacji,
- b. wykazuje choćby minimalne zainteresowanie przedmiotem i gotowość współpracy z nauczycielem i w grupie.

2. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe:

- a. opanował treści najbardziej przystępne, najprostsze, najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia i na wyższych etapach,
- b. uczestniczy w rozwiązywaniu problemów oraz umiejętnie słucha innych.

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania rozszerzające:

- a. opanował treści umiarkowanie przystępne oraz bardziej złożone,
- b. ukierunkowany jest na poszukiwanie prawdy i dobra oraz szanuje poglądy innych,
- c. aktywnie realizuje zadania wykonywane w grupie.

4. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające:

- a. opanował treści obejmujące elementy trudne do opanowania, złożone i nietypowe,
- b. wykazuje własną inicjatywę w rozwiązywaniu problemów swojej społeczności
- c. wszechstronnie dba o rozwój swojej osobowości i podejmuje zadania apostolskie.

5. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

a) posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,

b) biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy,

c) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach kwalifikując się do finałów na szczeblu powiatowym, regionalnym, wojewódzkim albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

PRZEDMIOT OCENY	OCENA					
	celująca	bardzo dobra	dobra	dostateczna	dopuszczająca	niedostateczna
1. Cytaty z Pisma Świętego. Modlitwy, pieśni	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatu wraz ze znajomością źródła (np. Ewangelia św. Mateusza) 	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatów z lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> przytoczenie sensu cytatu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt dokładna znajomość sensu cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> skojarzenia z treścią cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> brak jakiegokolwiek znajomości cytatów
2. Zeszyt przedmiotowy	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie tematy zapisy prace domowe staranne pismo własne materiały ilustracje itp. 	<ul style="list-style-type: none"> starannie prowadzony wszystkie tematy i notatki prace domowe 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt staranny luki w zapisach (sporadyczne do 5 tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt czytelny braki notatek, prac domowych (do 40% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> pismo niestaranne liczne luki w zapisach (do 70% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> brak zeszytu
3. Prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> staranne wykonanie treści wskazujące na poszukiwania w różnych materiałach dużo własnej inwencji twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> merytorycznie zgodne z omawianym na lekcji materiałem staranne czytelne rzeczowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazują na zrozumienie tematu niezbyt twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> powiązane z tematem niestaranne 	<ul style="list-style-type: none"> widać próby wykonania pracy na temat 	<ul style="list-style-type: none"> praca nie na temat brak rzetelności w pracy brak pracy
4. Testy i sprawdziany	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie polecenia wykonane poprawnie rozwiązane też zadanie dodatkowe 	<ul style="list-style-type: none"> 75% spełnionych wymagań podstawowych (łatwa, praktyczna, przydatna życiowo, niezbędne) 75% spełnionych wymagań rozszerzających (bardzo trudne i trudne, teoretyczne, naukowe) 	<ul style="list-style-type: none"> 75% zadań podstawowych 50% wymagań rozszerzających 	<ul style="list-style-type: none"> 75% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych (bardzo łatwe i łatwe, niezbędne w dalszej edukacji) 	<ul style="list-style-type: none"> 50% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> poniżej 30% odpowiedzi dotyczących wiedzy podstawowej
5. Odpowiedzi ustne	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości zawarte w podręczniku i zeszyt uzupełnione wiedzą spoza programu wypowiedź pełnymi zdaniami, bogaty język używanie pojęć 	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości z podręcznika i zeszytu prezentowane w sposób wskazujący na ich zrozumienie, informacje przekazywane zrozumiałym językiem odpowiedź pełna nie wymagająca pytań dodatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyuczone na pamięć wiadomości uczeń ma trudności w sformułowaniu myśli własnymi słowami potrzebna pomoc nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wybiórcza znajomość poznanych treści i pojęć odpowiedź niestaranna częste pytania naprowadzające 	<ul style="list-style-type: none"> słabe wiązanie faktów i wiadomości chaos myślowy i słowny odpowiedź bełkotliwa, niewyraźna, pojedyncze wyrazy dużo pytań pomocniczych 	<ul style="list-style-type: none"> brak odpowiedzi lub odpowiedzi świadczące o braku wiadomości rzeczowych
6. Aktywność	<ul style="list-style-type: none"> uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcji korzysta z materiałów zgromadzonych samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> uczeń zawsze przygotowany do lekcji często zgłasza się do odpowiedzi wypowiada się poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> stara się być przygotowany do lekcji chętnie w niej uczestniczy 	<ul style="list-style-type: none"> mało aktywny na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> niechętny udział w lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> lekoceważący stosunek do przedmiotu i wiary

Wiedza o społeczeństwie (nauczyciel: Bartosz Jakub Dudasz)

Wymagania edukacyjne:

Ocena celująca:

Uczeń perfekcyjnie opanował całość programu danej klasy:

-rozwiązuje zadania nadobowiązkowe

Ocena bardzo dobra:

Uczeń opanował pełną wiedzę w zakresie podstawy programowej i potrafi korzystać z niej w życiu codziennym:

-wykazuje zainteresowanie przedmiotem i omawianą tematyką

-korzysta z różnych, sprawdzonych źródeł w celu poszerzania wiedzy zdobytej w szkole, daje temu wyraz na lekcji i przygotowując prasówki

-umiejętnie stosuje posiadaną wiedzę w sytuacjach praktycznych i problemowych

-poprawie analizuje źródła i dokumenty

-potrafi dokonać analizy, interpretacji i oceny zjawisk zachodzących w życiu społecznym

-wykazuje bardzo dużą aktywność na zajęciach

Ocena dobra:

Uczeń wykazuje się szczegółową wiedzą pochodzącą z lekcji i/lub podręcznika czy sprawdzonych źródeł internetowych, nabyte umiejętności próbuje stosować w sytuacjach problemowych, najczęściej z pozytywnym skutkiem:

-jest zaznajomiony z omawianą na lekcjach problematyką oraz w sposób logiczny, spójny i uporządkowany ją prezentuje

-zajmuje stanowisko w kwestiach spornych, potrafi uzasadnić i obronić swoje poglądy na dany temat

-aktywnie uczestniczy w zajęciach,

-potrafi poprawnie wykorzystać zdobytą wiedzę

-wykazuje zainteresowanie tematyką omawianą na zajęciach

-dokonuje interpretacji danych z różnych źródeł dotyczących spraw społecznych i potrafi odpowiednio wykorzystać uzyskane informacje w sytuacjach problemowych

Ocena dostateczna:

Uczeń jest zorientowany w treściach zagadnień omawianych na zajęciach:

-opanował podstawową wiedzę określoną w podstawie programowej

-zna podstawowe treści z każdego działu tematycznego i samodzielnie je prezentuje, nie zawsze je odpowiednio rozumie

-potrafi wykorzystać nabyte umiejętności w typowych sytuacjach

-jest zorientowany w podstawowych, aktualnych wydarzeniach społecznych

-potrafi obserwować zjawiska społeczne i opisywać je

Ocena dopuszczającą:

Uczeń wykazuje braki w wiedzy i umiejętnościach, które są przewidziane w podstawie programowej, nie przeszkadzające w uzyskaniu pozytywnej oceny z przedmiotu:

-spełnia wymagania konieczne

-nie zawsze rozumie polecenia nauczyciela

-zapamiętuje elementarne wiadomości potrzebne do orientacji w treściach danego działu tematycznego, z pomocą nauczyciela potrafi je odtwarzać

-formułuje powierzchowne wnioski i oceny wydarzeń, których nie charakteryzuje głębsza analiza, wykazuje podstawową znajomość pojęć

-bardzo rzadko bierze aktywny udział w lekcji

-posiada braki w umiejętnościach i wiadomościach

Wychowanie fizyczne (nauczyciel: Ewelina Kołodziej)

II etap edukacyjny: klasy IV–VIII – wymagania ogólne

I. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania i oceny własnego rozwoju fizycznego oraz sprawności fizycznej.

II. Zachęcanie do uczestnictwa w rekreacyjnych i sportowych formach aktywności fizycznej.

III. Poznawanie i stosowanie zasad bezpieczeństwa podczas aktywności fizycznej.

IV. Kształtowanie umiejętności rozumienia związku aktywności fizycznej ze zdrowiem oraz praktykowania zachowań prozdrowotnych.

V. Kształtowanie umiejętności osobistych i społecznych sprzyjających całonocnej aktywności fizycznej.

Wymagania szczegółowe w klasie VIII szkoły podstawowej

I. Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna.

1. W zakresie wiedzy. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, jakie zmiany zachodzą w budowie ciała i sprawności fizycznej w okresie dojrzewania płciowego; 2) wymienia testy i narzędzia do pomiaru sprawności fizycznej;
- 3) wskazuje zastosowanie siatek centylowych w ocenie własnego rozwoju fizycznego.

2. W zakresie umiejętności. Uczeń:

- 1) dokonuje pomiarów wysokości i masy ciała oraz samodzielnie interpretuje wyniki;
- 2) wykonuje wybrane próby kondycyjnych i koordynacyjnych zdolności motorycznych; 3) ocenia i interpretuje poziom własnej sprawności fizycznej;
- 4) demonstruje zestaw ćwiczeń kształtujących wybrane zdolności motoryczne;
- 5) demonstruje zestaw ćwiczeń kształtujących prawidłową postawę ciała.

II. Aktywność fizyczna.

1. W zakresie wiedzy. Uczeń:

- 1) omawia zmiany zachodzące w organizmie podczas wysiłku fizycznego;
- 2) wskazuje korzyści wynikające z aktywności fizycznej w terenie;
- 3) wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny dziennej aktywności fizycznej;
- 4) charakteryzuje nowoczesne formy aktywności fizycznej (np. pilates, zumba, nordic walking);
- 5) opisuje zasady wybranej formy aktywności fizycznej spoza Europy;
- 6) wyjaśnia ideę olimpijską, paraolimpijską i olimpiad specjalnych.

2. W zakresie umiejętności. Uczeń:

- 1) wykonuje i stosuje w grze techniczne i taktyczne elementy gier: w koszykówce, piłce ręcznej i piłce nożnej: zwody, obronę „każdy swego”, w siatkówce: wystawienie, zbiecie i odbiór piłki; ustawia się prawidłowo na boisku w ataku i obronie;
- 2) uczestniczy w grach szkolnych i uproszczonych jako zawodnik i jako sędzia;
- 3) planuje szkolne rozgrywki sportowe według systemu pucharowego i „każdy z każdym”;
- 4) uczestniczy w wybranej formie aktywności fizycznej spoza Europy; 5) wykonuje wybrane ćwiczenie zwinnościowo-akrobatyczne (np. stanie na rękach lub na głowie z asekuracją, przrzut bokiem, piramida dwójkowa lub trójkowa);

- 6) planuje i wykonuje dowolny układ gimnastyczny;
- 7) opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub w zespole dowolny układ tańca z wykorzystaniem elementów nowoczesnych form aktywności fizycznej;
- 8) wybiera i pokonuje trasę biegu terenowego z elementami orientacji w terenie;
- 9) wykonuje przekazanie pałeczki w biegu sztafetowym;
- 10) wykonuje skok w dal po rozbiegu z odbicia ze strefy lub belki oraz skoki przez przeszkody techniką naturalną;
- 11) diagnozuje własną, dzienną aktywność fizyczną, wykorzystując nowoczesne technologie (np. urządzenia monitorujące, aplikacje internetowe);
- 12) przeprowadza rozgrzewkę w zależności od rodzaju aktywności.

III. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej.

1. W zakresie wiedzy. Uczeń:

- 1) wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im;
- 2) wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu.

2. W zakresie umiejętności. Uczeń:

- 1) stosuje zasady samoasekuracji i asekuracji;
- 2) potrafi zachować się w sytuacji wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych.

IV. Edukacja zdrowotna.

1. W zakresie wiedzy. Uczeń:

- 1) wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie, oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ;
- 2) omawia sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; 3) omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek i substancji psychoaktywnych w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej;
- 4) wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni;
- 5) wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania.

2. W zakresie umiejętności. Uczeń:

- 1) dobiera rodzaj ćwiczeń relaksacyjnych do własnych potrzeb;
- 2) demonstruje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny:

Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązaniu się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć oraz systematyczny udział w zajęciach, jak również aktywność ucznia w działaniach na rzecz sportu szkolnego i kultury fizycznej.

Ocena celująca

Uczeń:

- Spełnia wszystkie wyżej wymienione wymagania na co najmniej ocenę bardzo dobrą,
- Regularnie bierze udział w lekcjach wychowania fizycznego, jest aktywny podczas lekcji, chętnie i zaangażowaniem wykonuje powierzone mu zadania,
- Aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły lub też w innych formach działalności związanych z kulturą fizyczną,
- Godnie reprezentuje szkołę w zawodach,
- Zawsze posiada właściwy strój, dostosowany do wymogów lekcji wychowania fizycznego i ustaleń nauczyciela,
- Swoją postawą społeczną i stosunkiem do pracy nie budzi zastrzeżeń,
- Posiada prawidłowe nawyki higieniczno-zdrowotne,
- Szanuje i dba o szkolny sprzęt sportowy i potrafi wykorzystać go zgodnie z przeznaczeniem,
- Wykazuje się bardzo dobrą znajomością przepisów gier sportowych i umiejętnością pomocy przy ich organizacji.

Ocena bardzo dobra

Uczeń

- Całkowicie opanował materiał programowy,
- Ćwiczenia wykonuje poprawnie i dokładnie, zna założenia taktyczne i przepisy dyscyplin sportowych zawartych w programie,
- Posiada duże wiadomości z zakresu kultury fizycznej i umiejętnie wykorzystuje je w praktycznym działaniu,
- Systematycznie doskonali swoją sprawność motoryczną i wykonuje duże w osobistym usprawnianiu,
- Bierze aktywny udział w zawodach sportowych, nie jest to jednak działalność systematyczna,
- Posiada prawidłowe nawyki higieniczno-zdrowotne,
- Szanuje i dba o szkolny sprzęt i potrafi wykorzystać go zgodnie z przeznaczeniem,
- Regularnie bierze udział w lekcjach wychowania fizycznego, jest aktywny podczas lekcji, chętnie i z zaangażowaniem wykonuje powierzone mu ćwiczenia.

Ocena dobra

Uczeń:

- W dobrym stopniu opanował materiał programowy,
- Ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość dokładnie, z małymi błędami technicznymi,
- Posiadane wiadomości potrafi wykorzystać w praktyce przy pomocy nauczyciela,
- Pracuje nad osobistym usprawnieniem, wykazuje stałe, dość dobre postępy w tym zakresie,
- Szanuje i dba o sprzęt sportowy,
- Zawsze posiada właściwy strój na lekcji,
- Jego postawa społeczna i stosunek do kultury fizycznej nie budzi większych zastrzeżeń,
- Nie bierze udziału lub sporadycznie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- Opanował materiał na przeciętnym poziomie ze znacznymi lukami,
- Ćwiczenia nie zawsze wykonuje poprawnie, często niedbale,
- Wykazuje małe postępy w usprawnianiu motorycznym,

- Przejawia braki w postawie i stosunku do kultury fizycznej, jest mało zdyscyplinowany,
- Często nie posiada właściwego ubioru na lekcji,
- Nie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych w szkole i poza nią.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- Nie opanował materiału programowego w stopniu dostatecznym i ma poważne braki w jego realizacji,
- Ćwiczenia wykonuje niechętnie, niedbale z dużymi błędami technicznymi,
- Nie jest pilny i wykazuje małe postępy w usprawnianiu,
- Ma niechętny stosunek do ćwiczeń,
- Nie uczestniczy w żadnych dodatkowych formach aktywności ruchowej w szkole i poza nią,
- Często nie posiada właściwego ubioru na lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- Jest daleki od spełnienia wymagań stawianych przez program nauczania wychowania fizycznego,
- Wykonuje jedynie najprostsze ćwiczenia, niedbale, z rażącymi błędami,
- Charakteryzuje się niewiedzą w zakresie kultury fizycznej,
- Ma lekceważący stosunek do zajęć i nie wykazuje żadnych postępów w usprawnianiu,
- Nie uczestniczy w żadnych formach aktywności ruchowej w szkole,
- Bardzo często nie posiada właściwego ubioru na lekcji.

Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z wszystkich przedmiotów

Zgodnie z zapisem § 70 w Statucie Szkoły Podstawowej nr 45 im. Pauli Montal Sióstr Pijarek:

W ciągu trzech dni od daty uzyskania przez rodziców informacji o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych rodzice ucznia mogą zwrócić się odpowiednio do nauczyciela prowadzącego dane zajęcia edukacyjne lub wychowawcy oddziału z wnioskiem o ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania wyższej niż przewidywana.

W przypadku wniosku o ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych wyższej niż przewidywana Nauczyciel może:

- 1) *podtrzymać przewidywaną ocenę – jeśli stwierdzi, że jest ona zgodna z wymaganiami edukacyjnymi niezbędnymi do jej uzyskania;*
- 2) *ustalić ocenę wyższą niż przewidywana, w tym na podstawie dodatkowego sprawdzenia wiadomości i umiejętności ucznia, jeśli stwierdzi, że uczeń w ciągu roku szkolnego:*
  - a) *uzyskał ocenę ze wszystkich sprawdzianów pisemnych w ciągu całego roku;*
  - b) *korzystał z możliwości poprawy ocen bieżących w ciągu roku szkolnego;*
  - c) *uzyskiwał oceny bieżące na poziomie wnioskowanej przez siebie oceny, a liczba tych ocen (lub wyższych) stanowi co najmniej połowę wszystkich ocen.*

4. Jeśli zachodzi taka potrzeba, dodatkowe sprawdzenie wiadomości i umiejętności, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, przeprowadza się w formie określonej przez Nauczyciela, nie później niż w ciągu dwóch dni od daty złożenia wniosku.